

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1335, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 865).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Om skattelempelser til fremme af uddannelsen) [af Ninn-Hansen m. fl.].

(Første behandling findes i tidenden sp. 1706, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 863).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Søgaard: Vi har i udvalget, der har behandlet de to foreliggende lovforslag, i alt haft 10 møder og har herunder haft 3 samråd med undervisningsministeren og finansministeren, og der har været skriftlige og mundtlige henvendelser i 4 tilfælde.

Debatten om ungdommens uddannelsesfond har i udvalget i meget høj grad drejet sig om § 1, stk. 1. Et mindretal bestående af venstre og de konservative har hertil stillet et ændringsforslag, som går ud på at ændre det af undervisningsministeren

stillede fordelingsforslag på $\frac{2}{3}$ til stipendier og $\frac{1}{3}$ til lån, så at 50 pct. ydes i stipendier og 50 pct. i lån. Det er min opfattelse, at man, hvis et sådant forslag blev gennemført, ville bryde med det princip, som den gule betænkning på grundlag af de dybtgående undersøgelser af de studerendes økonomiske vilkår finder rettest.

Vi har nu her for første gang i forbindelse med en revision af loven haft et virkeligt godt grundlag til belysning af alle problemer af økonomisk karakter i forbindelse med den højere uddannelse. Mit parti finder derfor ikke anledning til at gå ind for det af venstre og konservative stillede ændringsforslag om 50 pct. i lån og 50 pct. i stipendier, som jo ikke sagligt kan motiveres med materialet i den gule betænkning, men kun kan stå som udtryk for et ønske hos venstre og de konservative. Jeg ved vel, at undersøgelsen i betænkningen kun omfatter universiteterne og de højere fagskoler. Flertallet i udvalget har derfor opfordret den højtærede undervisningsminister til at lade foretage en undersøgelse af de øvrige områder, der henhører under uddannelsesfonden, netop med henblik på, at vi også her får et materiale, som vi sagligt kan bygge videre på med hensyn til ungdommens uddannelsesfond.

Det er min opfattelse, at vi med det af den højtærede undervisningsminister foreslåede fordelingsprincip imødekommer de synspunkter, der foreligger med henblik på erhvervsarbejdets indflydelse på studierne. Undersøgelelsesudvalget fastslår i sin betænkning, at erhvervsarbejde nedsætter studieeffektiviteten til skade for den enkelte, som må forlænge sin studietid og dermed udsætte det tidspunkt, på hvilket han eller hun kan nyttiggøre sin uddannelse. Men også set fra et samfundssynspunkt vil den længere studietid være en urationel løsning, som betyder en uøkonomisk udnyttelse af det i forvejen stærkt belastede uddannelsesapparat.

At erhvervsarbejde også på anden måde virker uheldigt på uddannelsen, viser sig

[Søgaard.]

ved, at det er den hyppigste årsag til afbrydelse af studiet, med op til 40 pct. af samtlige afbrydelser, og de fleste af disse afbrydelser strækker sig endda op til et års tid. Også nedsat forberedelsestid for den enkelte studerende med den deraf følgende mindre gode eksamen omtaler betænkningen i forbindelse med erhvervsarbejdets indflydelse på studietiden.

Det må derfor set fra alle synsvinkler være af afgørende betydning, at sigtet for os bliver, at erhvervsarbejdet i studietimerne efterhånden bortfalder, og det vil naturligvis medføre, at ydelserne fra fonden må vokse tilsvarende. At denne omstilling vil tage nogen tid, er givet, men det er min opfattelse, at vi i det lange løb vil være tjent hermed.

Hvad angår spørgsmålet om fordelingen på lån og legater, er der også her en sammenhæng med erhvervsarbejdet. De studerende, der skal finansiere deres studier, vil ikke være tilbøjelige til at gøre dette ad lånevejen, så længe de gennem erhvervsarbejde har mulighed for at holde lånebyrden nede. Derfor vil fordelingen mellem lån og legater spille en overordentlig stor rolle for den enkelte studerende, når der skal vælges finansieringsform. At mange på forhånd simpelt hen ikke vil påbegynde et studium med udsigt til en stor lånebyrde og måske med risikoen for ikke at kunne gennemføre en eksamen, ja, det taler for, at den mest acceptable form for fordeling mellem lån og stipendier må være den, at der for de langvarige studiers vedkommende gives legater i begyndelsen og lån henimod slutningen af studietiden, når den studerende kan skimte målet for sin uddannelse.

I denne forbindelse er det nævnt, at en lånebyrde på 6 000 kr. svarende til ca. 1½ års studietid ikke vil virke afskrækkende. For de kortere studiers vedkommende kan fordelingsgrundlaget muligvis være et andet, men her må såvel fondens bestyrelse som de enkelte stipendienævn skønmæssigt afgøre, hvad der er rimeligt. Her vil jeg igen understrege betimeligheden i, at vi får en undersøgelse af hele det uddannelsesområde, der omfattes af lovforslaget.

Hvad angår lovforslagets § 1, stk. 2, er

der i udvalget principiel enighed om, at de studerende ved seminarierne skal ind under ungdommens uddannelsesfond på samme måde som de studerende ved de øvrige læreanstalter. Derfor foreslås det, at stk. 2 i § 1 udgår. Flertallet indstiller herefter — og ændringsforslaget er tiltrådt af undervisningsministeren — at beløbsrammen i stk. 1 forhøjes fra 51 til 63 mill. kr. med følgende fordeling: fra 34 til 42 mill. kr. i stipendier og fra 17 til 21 mill. kr. i lån. Hvis seminarieeleverne føres ind under fonden, vil de særlige finanslovstipendier for denne gruppe kunne bortfalde senest 1. april 1962. Det vil i alt dreje sig om et beløb på ca. 2,7 mill. kr. Med hensyn til elevbetalingen på privatseminarierne forstår jeg, at den højtærede undervisningsminister er indstillet på at forhøje tilskuddene hertil, således at dette beløb kan holdes uden for uddannelsesfondens.

Som nyt stk. 3 til § 1 foreslår flertallet, tiltrådt af undervisningsministeren, at der ydes støtte til unge over den undervisningspligtige alder i 8. og 9. klasse og den 3-årige realafdeling ved stats- og kommunale skoler. Det foreslås, at hvor hjemmets økonomi eller andre forhold i særlig grad taler derfor, kan den enkelte kommune yde stipendier til elever i de omtalte klasser. Dette er tænkt som en forsøgsordning, og det foreslås at stille 4 mill. kr. til rådighed herfor, og at kommunerne får en refusion på 75 pct. af de anvendte beløb.

Som jeg ved første behandling gjorde opmærksom på, er det min opfattelse, at demokratiseringsprocessen af uddannelsen starter lige efter den undervisningspligtige alders ophør. Alt for ofte vil evnerige unge af hensyn til familiens økonomiske forhold være tvunget til omgående at søge ud i erhvervslivet, så snart undervisningspligten i øvrigt er overstået. Der kan i denne forbindelse være tale om den enlige moder med den lille indtægt eller om en familie, der er blevet ramt af sygdom eller arbejdsløshed, eller andre tilfælde, hvor økonomiske forhold umuliggør, at evnerige unges skolegang kan fortsættes.

Vi sigter altså med denne ordning ikke alene mod dem, der skal have den boglige uddannelse, men også mod dem, der hurtigere skal ud i det praktiske erhvervs-

[Søgaard.]

arbejde enten som lærlinge eller under andre former for praktisk uddannelse. Alt for mange unge vil, hvis de først er kommet ud i erhvervsarbejdet lige efter undervisningspligtens ophør, sikkert ikke vende tilbage til en egentlig uddannelse, først og fremmest fordi de som bude, arbejdsdrengene o. s. v. har prøvet den relativt høje indtjening. Når vi samtidig ved, at aldersgrupperingen for lærlingetilgangen skydes højere op, vil det også være rimeligt, at de evnerige unge, der findes, får en bedre forskoling inden den egentlige uddannelse. Der eksisterer i loven om de frie efterskoler, som både venstre og de konservative har stemt for, den samme mulighed for efterskoleelever som den, flertallet foreslår; flertallet mener ikke, at denne forsøgsordning med hjælp til fortsat skolegang bør komme op på så store stipendier, som der gives til efterskolens elever, og forsøgsordningen tilsigter slet ikke støtte til de høje indkomstgrupper, som der ydes hjælp til i henhold til efterskoleloven.

Ordnningen er frivillig for kommunerne. Jeg ved, at enkelte kommuner allerede har gennemført visse former for stipendieordninger for elever ud over den undervisningspligtige alder. Heriblandt er Frederiksberg, der yder stipendier til, som det hedder, flittige, trængende elever i den 3-årige mellem- og realskole. Det er vort håb, at de betæneligheder, venstre og de konservative har over for denne ordning, vil blive overvundet inden tredje behandling.

Der er jo ikke her tale om en generel ordning, der eventuelt, som mindretallet skriver i betænkningen, skulle gennemføres ved at ændre skattelovgivningens regler om børnetilskud. Vi sigter mod den gruppe af unge, der har lyst og evner til ud over den undervisningspligtige alder at fortsætte i 8. og 9. klasserne eller realafdelingen, men som af økonomiske grunde er afskåret herfra. Det er jo ikke alle, der er i besiddelse af lyst eller evner hertil; derfor vil denne gruppe ikke fuldstændig kunne behandles generelt efter skattelempelesprincipper.

Med hensyn til den i den gule betænkning nævnte ansatte indkomst på 15 000 kr., der skulle være en slags overgrænse, hvor aftrapningen af stipendier begynder,

gør flertallet opmærksom på, at dette kun bør være vejledende. Der må tages hensyn til den enkelte studerendes forhold i øvrigt ved uddelingen af midlerne fra fonden, således som det er vor opfattelse at stipendienævnet hidtil har gjort.

Flertallet bestående af repræsentanterne for regeringspartierne og socialistisk folkeparti indstiller herved vort ændringsforslag, der er tiltrådt af undervisningsministeren, til vedtagelse og henstiller at stemme imod det af mindretallet stillede ændringsforslag.

Venstres og de konservatives lovforslag om skattelempeleser til fremme af uddannelsen kan vi ikke medvirke til at gennemføre. Det var vor opfattelse, at venstre og de konservative endelig efter mange års diskussioner nu efterhånden havde forladt begrebet om børnefradrag med de virkninger, som disse fradrag indebærer. Men her har man altså fremsat et lovforslag, der medfører, at forældre, der har 10 000 kr. i ansat indkomst, i det lange løb kan få 808 kr. i fradrag om året, medens forældre med 100 000 kr. får 1 539 kr. i skattefradrag, på trods af at det, hvad enten forældrene har lidt eller meget i indtægt, dog vil være lige dyrt for deres unge at studere.

At selve administrationen af dette fradrag i øvrigt vil belaste ligningsmyndighederne, samtidig med at kontrollen bliver meget svær, kan vist ikke benægtes.

For den anden del af lovforslagets vedkommende, som går ud på fradrag for den studerende, vil jeg gerne anføre, at der jo nu er gennemført en forhøjelse af den skattefri bundgrænse, både hvad angår kommune- og statsskat, således at de væsentligste problemer for de studerende derigennem er løst.

Hvis vi ser på de studerendes skatte-tilsvar for skatteåret 1959-60, viser det sig ifølge studenterundersøgelsen, at det kun har udgjort 6,7 mill. kr., hvoraf de 4,1 mill. kr. er udredet alene af det relativt lille antal gifte. De sidste 2,6 mill. kr. må sikkert antages at hidrøre fra beløb indtjent ved erhvervsarbejde, og vi vil ikke være medvirkende til at opfordre de studerende til at påtage sig mere erhvervsarbejde for eventuelt at få andel i et skattefradrag.

Det er derfor mit partis opfattelse, at den

[Søgaard.]

mest rationelle løsning af de studerendes økonomiske problemer vil være støtten gennem legater og lån.

Henry Christensen: Når vi behandler spørgsmålet om ungdommens uddannelse, foreligger der det som baggrund for den forhandling, vi fører i tinget, at der hos alle kredse er en udbredt og klar forståelse af betydningen af, at vi har en højtuddannet ungdom, og at vi får de bedste reserver frem — at vi i det hele taget fører en positiv politik på de områder, som bl. a. ungdommens uddannelsesfond behandler. Man kan måske sige, at ikke mindst i en periode, hvor der stilles krav til dansk økonomi som ingen sinde før, er behovet for, at vi er så veluddannede og så yde-dygtige som nogen sinde, større end på noget tidspunkt. Der skulle derfor være en god baggrund for en saglig behandling i det høje ting af forslag og problemer, hvortil der fra alle sider er en positiv indstilling.

Det er derfor med stor beklagelse, at vi her ved anden behandling konstaterer, at grundlaget for en sådan saglig drøftelse de forskellige grupper her i folketinget imellem i virkeligheden ikke har været til stede. Det burde være et spørgsmål, der ikke opfordrer regeringen og den højtærede undervisningsminister til at være principryttere i den grad, som tilfældet har været.

Tidligere har forholdene i det høje ting været anderledes; tidligere har det virkelig været muligt at opnå saglige forhandlinger, der virkelig gav mulighed for indflydelse for de forskellige synspunkter, men sådan har det ikke været ved denne lejlighed. Til trods for at der — det tror jeg jeg har lov til at sige — fra oppositionens side blev udfoldet de allerstørste anstrengelser for at få en reel og saglig drøftelse om de foreliggende problemer, blev vi mødt med en afvisende indstilling fra regeringshold, og det gælder desværre på bogstavelig talt alle de områder, hvor vi havde søgt at få en forhandling i gang.

Den meget stærke udvidelse på én gang af ungdommens uddannelsesfond havde der været mulighed for at opnå enighed om, men oppositionen havde visse synspunkter, og jeg vil gerne gøre et par principielle

bemærkninger om spørgsmålet: samarbejdet i det høje ting.

Det er den høje regering og ikke mindst det parti, som de to ministre tilhører, hvorunder de foreliggende lovforslag hører, der i propagandaen har lanceret talen om det samarbejdende folkestyre; men jeg vil dog fremhæve, at hvis der skal være nogen reel mening i denne tale, må det også betyde, at man vil forsøge at give indrømmelser og vise imødekommenhed over for de synspunkter, der eksisterer i det høje ting. Oppositionen har en tilslutning i befolkningen på mere end 40 pct., og jeg vil gerne spørge den højtærede undervisningsminister, om han virkelig er af den opfattelse, at samarbejdet skal bestå i, at synspunkter, der har så stor tilslutning i befolkningen, overhovedet ingen indflydelse skal have. Derfor tror jeg, at vi her står ved et af de tilfælde, hvor vi mere eklatant end nogen sinde får bekræftet, at det, man altså øjensynlig fra radikal side mener med det samarbejdende folkestyre, er radikalt samarbejde med socialdemokratiet, men ikke et samarbejde med andre grupper om andre synspunkter i det høje ting.

Det ene af de to lovforslag, der er til behandling, er fremsat af venstre og det konservative folkeparti og vedrører forskellige ændringer i skattelovgivningen, ændringer, der skulle bevirke, at der blev mulighed for, at forældre i større udstrækning end ellers selv kunne løse problemerne i forbindelse med deres unges uddannelse. Forældre, som yder et bidrag til deres unges uddannelse på 3 000 kr. eller derover, skulle efter vort lovforslag have et nedslag i deres skattepligtige indkomst svarende til, hvad de har ydet, maksimalt 3 000 kr. årlig for hvert barn. Men hvad har regeringens indstilling til en forhandling herom været? Blankt nej! Ingen som helst forsøg på imødekommenhed over for vore synspunkter har der været. Argumentet har været, at ordningen ville betyde, at man skabte ulighed.

Må jeg spørge: hvis man har to forældrepar med samme skattepligtige indkomst og det ene forældrepar ofrer 4 000-5 000 kr. eller mere om året på deres børns uddannelse, medens det andet forældrepar ikke yder noget, er det så ikke således, at det første forældrepars skatteevne er væsent-

[Henry Christensen.]

ligt mindre end det andet forældrepar? Det har man ikke villet acceptere, det har man ikke villet forhandle om. Man hævder, at det ville betyde større hjælp for nogle end for andre. Vi har også været villige til at forhandle om udformningen af reglerne; vi har sagt: synes man, at et nedslag på indtil 3 000 kr. i den skattepligtige indkomst er for meget, er vi villige til at forhandle om et lavere nedslagsbeløb. Synes man, at man ikke vil gå med til, at de større indkomster skal have en særlig fordel derved, kan vi også forhandle om, at det rent faktisk største skattnedslag skal svare til, hvad vi opnår inden for proportional-skattens rammer.

Vi har søgt at skabe mulighed for forhandling om at gøre det lettere for forældrene selv at klare disse opgaver længst muligt, også fordi det er vigtigt, at vi ikke fører en politik, som bevirker, at man i stigende grad tager opgaver, som borgerne selv kan løse, væk fra dem. Et af de forhold, der bevirker, at opsparing o. lign. har større vanskeligheder, end de burde have, er, at der bevidst føres en økonomisk politik og en politik i det hele taget, der går ud på, at det er bedre, at staten tager pengene fra borgerne og anvender dem på borgernes vegne, end at borgerne selv skal anvende dem.

Man bliver jo skuffet, når man ser, hvordan bl. a. også det radikale venstre, som man skulle tro man kunne få i tale, handler og optræder. Det radikale venstres politiske ordfører, det ærede medlem hr. Baunsgaard, skrev den 25. marts 1961 i et blad, der hedder Radikal Politik, hvad man så end for tiden skal forstå herved, om vore skatteforslag — jeg beder om tilladelse til et citat — følgende:

„Jeg tror, der er noget gavnligt i, at vi giver skattelettelser for børn under uddannelse, og jeg tror, vi skal se venligt også på det fremsatte VK-forslag.“

Sådan siger man, når man skal ud og tale til befolkningen og til sine vælgere. Så viser man velvilje, så synes man, der er fornuft i det, vi har foreslået; men når vi kommer til realiteterne og skal forhandle i det høje ting, hvad gør den højtærede finansminister så, støttet ivrigt af socialdemokraterne og af det ærede medlem hr.

Morten Lange fra socialistisk folkeparti? Man afviser blankt enhver form for forhandling om vore synspunkter.

Man hævder også, at der bliver vanskeligheder med kontrollen. De vanskeligheder er af samme art som dem, vi oplever i forbindelse med administrationen af midlerne fra ungdommens uddannelsesfond. Også det problem kunne vi have realitetsbehandlet, men man ville ikke realitetsdrøfte det eller give os nogen som helst indrømmelser.

Det samme gælder, når vi kommer til spørgsmålet om ordningen vedrørende ungdommens uddannelsesfond. Vi havde her vore særlige ønsker. Hvad var regeringspartierne indstilling? Blank afvisning! Vi kunne ud fra vurderingen af betydningen af ungdommens uddannelsesfonds opgaver enes om at stille meget betydeligt forøgede midler til rådighed. Vi har gennem mange år i det høje ting erkendt, at det var rimeligt, at vi opretholdt en fordelingsordning med 50 pct. til legater og 50 pct. til lån. Det skulle være så meget mere rimeligt, som man nu voldsomt og på én gang — som det nu sker — forøger midlerne. Vort standpunkt har jo sin begrundelse i mange hensyn. Det har bl. a. sin begrundelse i en sammenligning med de vilkår, hvorunder andre unge har skabt sig deres tilværelse og erhvervsmuligheder. Hvor mange titusinder af andre unge har ikke selv sammen med deres forældre udvist en meget stor sparsommelighed og nøjsomhed for at skabe sig deres ståsted og deres erhvervsmæssige muligheder uden at have fået tilsvarende eller blot tilnærmelsesvis støttebeløb som dem, der her er tale om?

Vi erkender, at der er en hel del unge, der gennemfører en lang uddannelse med forholdsvis begrænsede indkomstmuligheder; i sådanne tilfælde finder vi det ville være rimeligt at yde den fornødne hjælp gennem legatstøtte. Men omvendt er der en lang række unge, der inden for et vist åremål gennemfører en uddannelse, der giver dem så betydelige omgående indtjeningsmuligheder, at det er meget vanskeligt at forstå den højtærede undervisningsministers og regeringspartierne indstilling, når de hævder, at den maksimale lånebyrde, som det overhovedet kan være rimeligt de skal gå ud af en sådan uddannelse med, må være 6 000 kr. Men når det er sådan,

[Henry Christensen.]

at tandlægestuderende, polyteknisk studerende eller andre efter en 4-5 årig uddannelse på deres læreanstalt omgående kan få stillinger til 25 000—30 000 kr. årlig og ikke skal betale skat det første år eller det første 1½ år, finder den højtærede undervisningsminister det så virkelig rigtigt, at man i det høje ting fastslår, at for disse grupper vil en lånebyrde på 6 000 kr. være det maksimale, man kan tænke sig? Hvad må de titusinder af andre, der for at skaffe sig betydelig ringere indtægtsmuligheder må påtage sig låneforpligtelser af langt større omfang, da ikke tænke? Er det ikke en ulighed og en urimelighed, som man her er i færd med at etablere? Er man ikke her i færd med at skabe en udvikling, hvor man med statens og skatteydernes midler går længere, end det er nødvendigt for at løse de saglige opgaver, som vi må løse for at sikre, at der kan gives den fornødne adgang til og de fornødne muligheder for uddannelse for alle evnerige her i landet, hvor de end kommer fra?

Derfor vil jeg gerne sige, at det er med megen stor skuffelse, mit parti har måttet konstatere, at heller ikke på dette punkt har den højtærede undervisningsminister vist nogen forhandlingsvilje. Jeg hører ellers til dem, der sætter større pris på den højtærede undervisningsminister, end så mange gør, og derfor føler jeg mig måske særlig skuffet over den højtærede undervisningsminister. Jeg ser, at den højtærede justitsminister ler meget derover, men det er nu sådan; det er min indstilling over for den højtærede undervisningsminister; derfor føler man sig selvfølgelig særlig skuffet, når den højtærede undervisningsminister viser sig så afvisende over for os. Jeg tror såmænd ikke, det er, fordi den højtærede undervisningsminister ikke gerne selv ville imødekomme os. Han har selvfølgelig ikke måttet. Den højtærede statsminister og det ærede medlem hr. Søgaard har vel, når det kommer til stykket, været dem, der sådan har begrænset den frie vilje og handlekraft, som jeg egentlig tror den højtærede undervisningsminister sætter pris på. Derfor har vi måttet foreslå vore ændringer, som vi har gjort det. Jeg håber, at denne forhandling må give mulighed for, at vi mellem anden og tredje behandling må

kunne komme til mere realitetsbetonede forhandlinger herom, end der har været mulighed for indtil dette øjeblik.

Mit parti har bedt den højtærede undervisningsminister om at skaffe os blot nogle fyldige oplysninger om, hvordan spørgsmålet om støtte til den studerende ungdom var løst i Norge og i Sverige, og i hvilket omfang det var sket på basis af långivning, idet vi jo har et vist indtryk af og en vis viden om, at dette især finder sted i Sverige i betydelig udstrækning. Jeg vil gerne oplyse det høje ting om, at til trods for at den højtærede undervisningsminister naturligvis har udfoldet så store anstrengelser som muligt, har det simpelt hen ikke i de måneder, der er gået, været gøriligt, forstår jeg, for det kongelige danske undervisningsministerium at fremskaffe blot rimelige og nødtørftige oplysninger om, hvordan forholdene er i Sverige og Norge. Man må forstå, at det somme tider kan være svært for en opposition at arbejde i det høje ting, når end ikke noget sådant har været muligt. Man må egentlig spørge sig selv: hvordan står det til med det nordiske samarbejde, når det end ikke er muligt om sådanne klare og elementære forhold at skaffe os visse rimelige og nødtørftige oplysninger? At det ikke har kunnet lade sig gøre, er vist noget, vi alle sammen kan beklage. Jeg antyder ikke, at den højtærede undervisningsminister ikke har gjort, hvad det var muligt at gøre her, men jeg må konstatere, at vi har været i den situation, at vi simpelt hen ikke har kunnet få sådanne oplysninger, at de har kunnet danne et rimeligt materiale for os til sammenligning og vurdering.

Forslaget om at tage seminarieelever med ind under loven om ungdommens uddannelsesfond kan vi i princippet tilslutte os, og det har jeg ikke yderligere bemærkninger at gøre om.

I regeringspartiernes ændringsforslag er indeholdt et forslag om, at der skal stilles 4 mill. kr. til rådighed for en refusionsordning, hvorefter der kan refunderes indtil 75 pct. af, hvad kommunerne stiller til rådighed til stipendier for elever i 8. og 9. klasserne og i den 3-årige realafdeling. Efter mit skøn omfatter dette forslag måske nok så meget andre problemer end sådanne, der normalt hører ind under, hvad vi har

[Henry Christensen.]

tænkt os med ungdommens uddannelsesfond. Det havde måske også været parlamentarisk rigtigt, om dette forslag ikke havde sneget sig ind under udvalgsbehandlingen, men havde foreligget allerede ved lovforslagets fremsættelse, så at det kunne være blevet underkastet en almindelig førstebehandling i folketinget. Jeg har den opfattelse, at man her disponerer således, at vi vil komme til at arbejde dels med et sæt regler om børnetilskud o. s. v., dels med et sæt regler, der skal lægges oven i reglerne om børnetilskud, og som vil række op i de aldersklasser, der her er tale om. Det havde derfor efter vor opfattelse i det omfang, hvor de gældende regler om børnetilskud ikke slog til for de grupper, der måtte være tale om, været rimeligt, om man havde arbejdet med reglerne for børnetilskud fremfor at få en bestemmelse ind som den, man her har foreslået. Vi synes ud fra vor opfattelse, at for dem, der er i de aldersklasser, der her er tale om, er det ikke rimeligt at lave en sondring mellem unge, der går i 8. og 9. klasserne og realklasserne, og så alle andre. Jeg tror egentlig, det sagligt havde været rigtigt, om man, uanset hvor de pågældende søgte uddannelse, havde omarbejdet reglerne for børnetilskud fremfor at gøre det, man gør her. Når man henviser til reglerne om efterskolerne, mener jeg at man ikke uden videre kan drage konsekvenser fra de tilfælde, hvor forældre sender deres børn helt andre steder hen og ikke har dem hjemme. Jeg tror derfor, det er en forkert fremgangsmåde, man her har valgt. Derfor kan vi ikke medvirke til gennemførelse af bestemmelser som dem, der her er foreslået.

Det er disse særlige betragtninger, jeg mener der er grund til at gøre gældende her ved anden behandling. Jeg vil altså slutte med at beklage, at det faktisk ikke på noget af de områder, hvor vi havde særlige synspunkter eller ønsker, har været muligt at få blot en rimelig indrømmelse eller imødekommenhed, og sige, at man gennem den optræden, flertalspartierne har udvist, har brudt det samarbejde, der i tidligere tid har kunnet være om denne betydningsfulde lovgivning. Dette skal ikke camouflere, at vi også i mit parti fremdeles har den stærkeste interesse i og den mest positive vilje til at løse problemerne vedrørende ungdommens

uddannelsesfond, men det skal blot efter min opfattelse ske på et mere rimeligt og på et bedre grundlag end det, hvorpå regeringen egenmægtigt og egensindigt har villet arbejde.

Ninn-Hansen: Det er allerede blevet fremhævet af de to foregående ordførere, at uddannelse må betragtes som en så vigtig investering, at det er rimeligt og nødvendigt, at vi giver forslaget støtte. Det høje tingsindstilling ses også deraf, at medens ungdommens uddannelsesfond for 6-7 år siden var på 1½ mill. kr. om året, er der nu i udvalget blevet enighed om at forhøje uddannelsesfondens midler til 63 mill. kr., hvortil kommer de 4 mill. kr. til gymnasiasterne.

Denne enighed om en så betydelig udvidelse viser, at det fra alle sider betragtes som en nødvendig investering at støtte ungdommens uddannelse. Ingen kan tage patent på at ville hjælpe ungdommen til at påbegynde og gennemføre en uddannelse, og ingen bør tage patent derpå. Afgørende for mit parti har det været, at vi erkender, at det er nødvendigt at give uddannelsen en prioritet af samfundsmæssige og konkurrencemæssige grunde, og vi anerkender ungdommens egen ihærdighed i retning af at dygtiggøre sig.

Når der er så udbredt enighed om målsætningen og fra alle sider i det høje ting er et ønske om at finde midlerne hertil, er mit parti, ligesom det ærede medlem hr. Henry Christensen gav udtryk for, forundret over, at et flertal afviser enhver forhandling om at nå til den bedste helhedsløsning. Jeg skal ikke gentage de bemærkninger, jeg udtalte ved vort lovforslags fremsættelse, om støtten til hjemmene og støtten til de unge, der har erhvervsindtægter ved siden af deres uddannelse. Det har været et klart mål for de to partier, der har fremsat forslaget, at vi ønskede en løsning, hvorved man ikke alene støttede dem, der kom og bad det offentlige om hjælp, men at man desuden viste interesse for dem, der selv ydede noget for at fremskaffe midler til deres uddannelse, til de hjem, der yder noget, men det har man altså end ikke villet forhandle om.

Jeg ved ikke, om den højtærede finansminister og flertallet føler stolthed over, at man bruger magten så tydeligt, som det her

[Ninn-Hansen.]

har været tilfældet; ligesom det ærede medlem hr. Henry Christensen vil også jeg sige, at det skulle undre mig, om den højtærede undervisningsminister følte udelt glæde over, at regeringen har hindret en fælles løsning i denne sag, for hvordan det end går for ungdommens uddannelsesfond, så har regeringspartierne jo forhindret os i at få en helhedsløsning.

Jeg skal, for at der ikke skal være nogen tvivl om det, sige, at for det konservative folkeparti vil det fortsat være et betydningsfuldt programpunkt at tilvejebringe en retfærdig ordning for de familier, der skal skaffe midler til deres børns uddannelse, og for de unge, der har mindre fritid, fordi de bruger noget af deres fritid til at skaffe midler til deres egen uddannelse. Det var det, der var konsekvensen af vort lovforslag, som vi har været villige til at forhandle om, men som finansministeren har afvist. Man kan altså ikke fra regeringsflertallets side sige, at det er det og det punkt i forslaget, man retter indvending imod, for vi har hele tiden sagt, at vi var villig til forhandling, og det vil man dog formentlig ikke sige betyder en afvisning af, at vi skulle søge at nå til en rimelig ordning på dette område. Men vi ønsker altså i det konservative folkeparti fortsat at arbejde for at vinde tilslutning til disse foranstaltninger.

Jeg kan i øvrigt henvise til den gennemgang, det ærede medlem hr. Henry Christensen har foretaget af det ændringsforslag, venstre og det konservative folkeparti har stillet. Det har været vort ønske, selv om man afviser vort eget lovforslag, at opnå den bedst mulige uddannelsesfond, således at vi kan støtte den. Vi har forskellige indvendinger mod den udformning, flertallet har givet uddannelsesfonden, som lovforslaget foreligger her ved anden behandling. Jeg håber, at den højtærede undervisningsminister vil være villig til at gå ind i en forhandling mellem anden og tredje behandling om væsentlige punkter.

Jeg skal navnlig nævne to punkter. Det ene er den indtægtsgrænse, der er henvist til i betænkningen. Det andet er forholdet mellem legater og lån. Formålet med ungdommens uddannelsesfond må være, at de unge, der er kvalificerede til det, kan opnå

støtte. Jeg synes, at regeringen og flertallet er på vej bort fra dette formål, når der fastsættes en indtægtsgrænse, hvor man anvender ikke de studerendes egne økonomiske forhold, men deres forældres, altså fastsætter en indtægtsgrænse baseret på forældrenes skattepligtige indkomst. Man henviser til 15 000 kr. i skattepligtig indkomst som udgangspunkt for fastsættelsen af denne grænse. Jeg tror, enhver vil erkende, at en skattepligtig indkomst på 15 000 kr. ikke bør forhindre, at børn fra sådanne hjem får støtte. Det gælder i særlig grad for forældre, der har flere børn, som søger at gennemføre et studium, at man ville stille dem urimeligt, hvis denne indtægtsgrænse skulle anvendes over for dem, således som man jo vil gøre det. Derfor håber jeg, at vi ved tredje behandling kan opnå enighed om, at der ikke skal findes nogen indtægtsgrænse eller nogen grænse med hensyn til forældrenes økonomiske forhold i denne lovgivning, men at de unges egne forhold, deres kvalifikationer, derunder deres økonomiske trang, bliver eneafgørende for, hvorvidt man gennem ungdommens uddannelsesfond kan yde dem legater eller lån.

Der har jo ofte været drøftelser om, hvilket omfang ungdommens uddannelsesfond skulle have, hvor mange grupper der skulle ind under uddannelsesfonden, og det er klart, at jo mere vi udvider uddannelsesfonden beløbsmæssigt, jo mere man fastlægger — således som det sker ved en indtægtsgrænse — bestemte principper for uddelingen af midlerne, og jo mere man udvider de grupper, der hører til, desto mere betænkelighed kan det fremkalde hos de unge, der ikke kommer ind under ungdommens uddannelsesfond. Det er da klart, at de, der har vanskeligheder af anden art, f. eks. unge landmænd, der skal etablere sig, må føle eller kan føle, at de bliver udsat for en forskelsbehandling, hvis man for stærkt yder legatstøtte til de fleste andre grupper.

Jeg nævner også, at en ungdomsorganisation, som mit parti jo sætter pris på, Konservativ Ungdom, har nævnt berettigelsen af at lade lærlingene komme ind under ungdommens uddannelsesfond, og at vi gerne vil have undersøgt dette spørgsmål. Regeringspartierne har ikke ment — det

[Ninn-Hansen.]

har socialdemokratiet i hvert fald tydeligt givet udtryk for — at lærlingene skal ind under ungdommens uddannelsesfond, men på den anden side har man nu stillet forslag om, at der skal ydes støtte til hjem, der har unge i samme aldersklasse som lærlingene, nemlig de unge fra 14 til 18 år, der går i 8. og 9. klasserne i folkeskolen eller i de 3 realklasser. Jeg ved ikke, hvor meget man har tænkt over, hvad virkningerne kan blive af, at man på dette tidlige stadium påbegynder støtten til familier, der har børn i skolerne, så springer en række grupper over, bl. a. lærlingene, og vel for en stor del også andre, der går ind i en praktisk uddannelse, og dernæst går op til de grupper, som hele tiden har hørt ind under ungdommens uddannelsesfond. Det virker som en forskelsbehandling, som jeg tror mange har svært ved at acceptere, og derfor synes jeg ikke, at man helt kan have overvejet, hvad det skridt, man her tager, betyder. Jeg synes også, som det ærede medlem hr. Henry Christensen gjorde opmærksom på, at vi her, hvor man opererer med den bistand, der skulle ydes til hjem, der har børn under uddannelse, bevæger os ind på et område, der hører hjemme under skattelovgivningen, nemlig børnetilskudene.

Vi kan fra mit partis side af de grunde, jeg har nævnt, ikke stemme for forslaget om at anvende 4 mill. kr. til hjem, hvis børn går i de nævnte skoleklasser.

Så er der endelig spørgsmålet om forholdet mellem lån og legater. Jeg tror principielt, det har betydning at fastslå, at hvis vi vil have det rigtige ud af ungdommens uddannelsesfond, skal der være tale om en hjælp til at gennemføre studier; men meningen kan ikke være, at det offentlige efterhånden skal betale alt, således at det senere kan få virkninger for dem, der har gennemgået en uddannelse. Det må fortsat være en nødvendig drivfjeder for de unge, der søger en uddannelse, at de igennem uddannelsen har mulighed for at

opnå såvel større indtægter som den store arbejdsglæde, de kan få ved de stillinger, disse uddannelser kan føre til, og hvis det er tilfældet, kan det vel ikke være meningen, at det offentlige skal yde dem alt. Vi vil derfor være betænkelige ved for stærkt at favorisere legaterne på lånenes bekostning.

Det er forskelligt inden for de forskellige grupper, hvad man er interesseret i. Vi havde bl. a. en henvendelse fra de teknikumstuderende i Odense. De er ikke enige med deres landsorganisation, det må jeg med det samme tilføje. Jeg ved jo, at det ærede medlem hr. Morten Lange kun lægger vægt på, hvad organisationerne siger, her hvor vi beskæftiger os med de studerende.

Men de teknikumstuderende i Odense havde ladet foretage en afstemning, hvori havde deltaget, så vidt jeg husker, 700 teknikumstuderende i Odense. Afstemningen drejede sig om, hvorvidt man skulle have lån eller legater — der er tilbudt dem legater — men af de 700 deltagende i afstemningen sagde de 556, at de ønskede lån i stedet for. Det er unge, der på et forholdsvis sent tidspunkt gennemgår en uddannelse, og derfor var de mere interesserede i lån. De legater, de kan få i øjeblikket, bruger de i det store og hele til at betale renterne af de lån, de må optage andre steder; og således kan interesserne jo være forskellige.

Jeg synes også, det havde været rigtigst, om vi, inden vi fuldt ud kender virkningerne af dette lovforslag, havde afholdt os fra at ændre den fordeling, vi hidtil har været enige om. Jeg vil da tro, at den højtærede undervisningsminister også kan have sine betænkeligheder ved, at legatmassen i de første studieår bliver så stor, at mange dermed og af den grund alene føler sig kaldet til at gå ind i et studium; mange, der måske ikke har virkelige tanker om at gennemføre studiet, går til det, fordi de kan få legater på det tidlige tidspunkt, og derfor havde lån måske været bedre.

Må jeg i den forbindelse sige, at vi jo gerne, hvad vi også har tilbudt den højt-

[Ninn-Hansen.]

ærede minister, ville gøre lånene mere tiltrækkende ved lettere tilbagebetalingsvilkår. Jeg så med stor glæde, at dagbladet Politiken sluttede sig til en tanke, der var fremsat fra vor side om, at man skulle gennemføre skattefri afskrivninger af lån, der var optaget til studieformål. F. eks. skulle man for beløb på 10 000-15 000 kr., som vi havde foreslået det her ved første behandling, årlig kunne gennemføre skattemæssige afskrivninger på et par tusind kroner. Man havde da mulighed for at bedømme f. eks., om de, der havde fået lånene, overhovedet var blevet her i landet; for man må jo sige, at det vel ikke samfundsmæssigt er så god en investering at sætte penge i uddannelsen af de unge, der drager ud af landet og ikke kommer tilbage, som det er at investere i uddannelsen af dem, der bliver i landet. Man havde dermed haft mulighed for at give dem lettere tilbagebetalingsmuligheder. Man kunne vel også i særlig grad have opereret med lån — i stedet for som nu udelukkende at give legater i de første studieår — mod så til gengæld at give skattemæssige afskrivninger. Jeg synes, at vi er kommet for hurtigt væk fra denne gode tanke, og jeg tror, at med dennes gennemførelse ville ingen i virkeligheden kunne have betænkeligheder ved, at lån og legater bliver fordelt således, som vi foreslår det, og dermed ville man — synes vi — få en sundere opbygning af hele ungdommens uddannelsesfond.

Jeg håber, at vi også efter anden behandling — der bliver jo formentlig nu tid til det — kan have mulighed for at drøfte dette spørgsmål på ny i udvalget.

Helge Larsen: Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen sagde i begyndelsen af sin tale, at uddannelsen skal have prioritet. Den samme tankegang gav det ærede medlem hr. Henry Christensen udtryk for, og jeg tror, at alle medlemmer af udvalget er ganske enige i denne problemstilling. Det er værdifuldt at fremhæve dette.

Dernæst vil jeg gerne understrege det ærede medlem hr. Ninn-Hansens udtalelse om, at der i udvalget mellem alle partierne var enighed om den meget betydelige udvidelse af ungdommens uddannelsesfond til 63 mill. kr. samt 4 mill. kr. til gymna-

siasterne. Der er jo også fra alle sider tilslutning til, at seminarieeleverne skal ind under ungdommens uddannelsesfond. Der er altså på adskillige områder, og meget væsentlige områder, opnået enighed mellem alle de i udvalgsarbejdet deltagende partier.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen sagde i dag, at den 15 000 kr.s grænse, der er nævnt i den gule betænkning, ikke burde være nogen skarp grænse. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at udvalgsflertallet i betænkningen netop siger, at de 15 000 kr. kun bør være vejledende, således at der bliver mulighed for at tage hensyn til den enkelte studerendes forhold i øvrigt.

Men på ét punkt har der jo hidtil ikke kunnet opnås enighed, nemlig med hensyn til de 4 mill. kr., der er afsat til stipendier til unge over den undervisningspligtige alder, der går i 8. og 9. klasse og i realklasserne. Oppositionspartierne anfører, at hvis der her er et problem, kan det løses over skattelovgivningen og via børnetilskuddene. Jeg er ganske uenig i denne problemstilling. Det, flertalspartierne vil med den foreslåede forsøgsordning, er jo at give mulighed for, at unge med evner dertil også får en uddannelse, en skolegang efter den undervisningspligtige alder også i tilfælde, hvor ellers familiens økonomiske forhold eller vanskeligheder som arbejdsløshed og sygdom ville hindre dem i at få denne videregående uddannelse. Det er altså ikke, om jeg må bruge det udtryk, et skatteproblem, ej heller et socialt problem; det er i allerhøjeste grad et uddannelsesproblem, og dette kan man efter min opfattelse kun løse derved, at der gives mulighed for at opnå stipendier til at fortsætte i realafdeling eller i 8. og 9. klasserne.

På et andet punkt har opfattelserne stået skarpt over for hinanden og gør det altså fortsat. Det er med hensyn til spørgsmålet om fordelingen af ungdommens uddannelsesfonds midler mellem legater og lån. Jeg er ganske enig i, at den fordeling, som fandtes i den højtærede undervisningsministers forslag, og som er fastholdt også ved de ændringer, flertalspartierne stiller forslag om, er den rigtige. Jeg kan her, ligesom det ærede medlem hr. Søgaard, henvise til den gule betænkning.

Jeg vil navnlig lægge vægt på det væsentlige synspunkt, at ønsker man at begrænse

[Helge Larsen.]

de studerendes erhvervsarbejde mest muligt, da tror jeg det er afgørende, at vi har en fordeling mellem stipendier og lån som den foreslåede. Jeg vil også gerne gentage, hvad jeg sagde ved første behandling, at det forekommer mig ganske indlysende, at i en tid, hvor vi ønsker at drage intelligensreserverne ind til studierne, er en vidtstrakt adgang til stipendier i studiets begyndelse en nødvendighed, hvis man skal få de unge, som ikke hidtil har valgt studievejen, til at gå ind i denne uddannelsesretning. Jeg tror, at man derigennem kan bidrage til at mindske den skævhed i rekrutteringen af de studerende, som notorisk findes i dag.

Må jeg så til sidst blot sige om det af venstre og det konservative folkeparti fremsatte lovforslag om fradrag i den skattepligtige indkomst, at mit parti ikke kan medvirke til at gennemføre dette. Jeg har ved tidligere behandling af forslag om ændringer vedrørende ungdommens uddannelsesfond fremført det synspunkt, at de studerendes skatteproblemer er klaret med de ændringer i såvel den kommunale beskatning som i statsskatten, der er gennemført — de skattefrie fradrag, som har været gældende det sidste par år. Med hensyn til den af venstre og de konservative foreslåede ordning skal jeg blot sige, at kontrollen hermed forekommer mig meget vanskelig. Det er, som den højtærede finansminister fremhævede ved førstebehandling, ikke mindst ved universiteterne uhyre vanskeligt at foretage den kontrol, som må være en forudsætning, hvis man skulle gennemføre en sådan adgang til fradrag i den skattepligtige indkomst.

Endelig vil jeg også gerne tilføje, at det forekommer mig, at man med disse forslag går direkte imod den tendens til forenkling i skattelovgivningen, der ikke mindst gør sig gældende nu, hvor vi just har afskaffet børnefradragene og gennemført en ensartet børnetilskudsordning.

Morten Lange: Under udvalgsbehandlingen af lovforslaget om ungdommens uddannelsesfond er der sket glædelige forbedringer, så udvalget har ikke spildt sin tid. Men det er dog værd at konstatere, at endnu er der ikke nogen fare for, at træ-

erne skal vokse ind i himlen. Målet er ca. 40 000 studerende, og man må regne med, at til at holde dem i drift medgår der årlig et beløb på noget i retning af 160 mill. kr., ansat efter den evne til at leve på en sten, som man forudsætter at studenter har.

Det, der stilles til rådighed efter dette lovforslag som lån og legater, er 63 mill. kr., så det udgør altså endnu den mindste part af samtlige udgifter. Det er også ganske afgjort, at det er et forholdsvis mindre beløb end i en række andre vesteuropæiske lande. Så vidt jeg kan se af f. eks. engelske statistikker, ligger vi endnu væsentligt under den procentvise støtte til den højere uddannelse i England. Men som sagt, det er et så kraftigt spring fremad, at der ikke fra vor side har været nogen grund til at gå ind i en overbudspolitik og foreslå yderligere millioner. Det forslag, der nu foreligger, dækker formodentlig de mest påtrængende behov under de nuværende forhold. Dermed har vi ikke sagt noget om vor stilling i 1962 og 1963, for tiden rider hurtigt i disse sager.

Uenigheden har stået om fordelingen af pengene mellem lån og legater. Det er for mig at se særdeles uheldigt at gå lånevejen; alle, der har med stipendieuddeling at gøre, ved, at lånene er upopulære og ret svagt søgt, og samtidig vil en betydelig lånemasse virke som yderligere tryk opad på de højeste lønninger hos embedsmændene her i landet. Vi fra vor side ønsker bestemt ikke, at der skal være gode argumenter for at gøre denne forskel på lønningerne større end nødvendigt, og en sådan stor studie-gæld vil være et godt argument i så henseende. Derfor tror jeg det er væsentligt, at vi ikke forringer den fordeling, der findes i forslaget med $\frac{2}{3}$ til stipendier og $\frac{1}{3}$ til lån; den må endelig fastholdes, og efterhånden vil man formentlig gå endnu længere bort fra låneideen i det hele taget.

Det er et teknisk og reelt fremskridt, at seminarierne er kommet ind i billedet, men det er formodentlig for fremtidens vedkommende et endnu større fremskridt, at vi også er begyndt at se på de grupper af unge, hvorfra der skal rekrutteres til disse studier, nemlig dem, der går i 8.- og 9.-klasserne og i realklasserne. Det er nødvendigt, at alle midler bliver brugt for, at ingen, så længe studiet i 8. og 9. klasse er

[Morten Lange.]

frivilligt, af økonomiske grunde skal holde sig fra det. Og der er ingen tvivl om, at disse 4 mill. kr., som dette lovforslag stiller til rådighed, kun kan være en begyndelse til noget, som vi må se i øjnene vil være nødvendigt, hvis vi skal have 8. og 9. skoleår fuldt udbygget og have en virkelig tilgang til realafdelingerne. Jeg anser det for særdeles væsentligt og vel nok den bedste forbedring, lovforslaget er undergået under udvalgsbehandlingen.

Spørgsmålet om indtægtsgrænsen er blevet trukket frem fra de konservatives og venstres side. Jeg kan ikke se, at der efter betænkningens ordlyd er noget problem her, men jeg vil gerne understrege en gang til, at når der nævnes en grænse på 15 000 kr., er det ikke nogen ny sygekassegrænse, man prøver at fastsætte, men blot en anden måde at sige, at hvis forældrenes indtægt ligger under 15 000 kr., er der ingen tvivl om, at et af de tildelingskriterier, man vil benytte, nemlig trang, foreligger. Men i øvrigt er vor skatteligning her i landet bestemt ikke så fintmærkende, at det opfordrer til at gå længere end strengt nødvendigt ved anvendelse af en skattegrænse ved legatsager.

Med hensyn til det af venstre og de konservative fremsatte lovforslag om skattelempler må jeg sige, at dette er et arkaisk forslag at komme med set på baggrund af, at folketinget har saneret støtteforanstaltningerne børnetilskud og børnefradrag; der er ingen grund til at smugle den forældede ordning ind igen i lovgivningen. Vi har så og så mange penge tilovers til at støtte studerende med, det er et beløb, vi kan fastsætte i kroner og øre, og det må vi hellere gøre og så finde den bedst mulige fordeling. At lade det gå over skatteloven fører til urimelige resultater, således at de rige får den største støtte; og det kan da ikke være meningen, at vi skal gøre det, vi finder urimeligt.

Oppositionen har talt om mangel på samarbejdsvilje. Jeg vil dertil gerne sige, at der i udvalget har været en betydelig vilje til samarbejde, men det må dog være om en konstruktiv idé og ikke en idé, der i øvrigt for længst er forladt i lovgivningsarbejdet.

Det er nævnt, og med rette, at ungdom-

mens uddannelsesfonds udvidelse også retter opmærksomheden på lærlingenes stilling. Der er ingen tvivl om, at forøgelsen af stipendiesatserne må føre til, at industrien i kommende forhandlinger om fastsættelse af lønninger på arbejdsmarkedet også må tage hele spørgsmålet om lærlingelønningerne op. De overordentlig beskedne vederlag, man spiser lærlingene af med, er ikke fulgt med den udvikling, som i øvrigt er sket og er ved at ske i den slags uddannelsesprægede stillinger, og der er ganske givet brug for betydelige justeringer her.

Til slut vil jeg sige, at vore principper er, at studerende unge mennesker under højere uddannelse for så vidt er selvstændige personer, hvad enten de har rige eller fattige forældre, og på længere sigt må spørgsmålet om de unges evner være afgørende for støtten til dem. Som tingene imidlertid ligger i dag med den skæve indtægtsfordeling i samfundet og med de begrænsede midler, der stilles til rådighed af staten, må vi dog mene, at muligheden for støtte fra forældrene endnu må tages i betragtning; men i det lange løb er der ikke nogen tvivl om, at den linje, vi nærmer os nu ved at udvide legatvejen, meget hurtigt også vil vise sig at være et mål, som vi når temmelig snart, nemlig en legatret til dem, der opøver sig til den vigtige samfundsgerning, som følger efter at have fuldendt et højere studium.

Med disse ord vil jeg anbefale, at lovforslaget om ungdommens uddannelsesfond får en blid videre gang gennem tinget.

Arne Bertelsen: På mit partis vegne har jeg tidligere gjort rede for vort syn på ungdommens uddannelse og specielt understreget, at vi hellere så en låneordning, selv om denne i begyndelsen ville blive mange gange dyrere end den nu foreslåede.

Også fra ungdommens side er der fra forskellige grupper — f. eks. af teknikumgruppen i Odense — rejst de samme ønsker som også nævnt af det ærede medlem hr. Ninn-Hansen. Som ventet har flertallet i udvalget intet som helst hensyn taget til disse synspunkter. Man foretrækker en understøttelsesordning, som jo helst skal gå fra det 14. år og til begravelsesdagen for snart 90 pct. af befolkningen. Det vil øjensynlig endnu tage et stykke tid, før

[Arne Bertelsen.]

det går op for denne lovgivende forsamling, at vi ikke alle kan leve af at barbere hinanden eller klare os i fremtiden, hvis ca. 50 pct. skal rådgive eller administrere de resterende 50 pct. Men før eller senere må vel erkendelsen dæmre — om ikke før, så når det er ved at være for sent.

I dette i befolkningens øjne forargelige og for tinget ydmygende spil er det naturligvis ikke vor hensigt, at ungdommen i lighed med f. eks. landbruget skal være sorteper. Skal vi alle sammen gøres lidt rigere på papiret, men ikke i virkeligheden, ja, så må naturligvis også ungdommen med. Vi vil derfor ikke stemme imod lovforslaget om ungdommens uddannelsesfond, men undlade at stemme. Over for mindretallets ændringsforslag har vi også tidligere gjort visse indvendinger, men det tangerer dog vore egne synspunkter mere, end flertallets gør, så vi kan stemme for det.

Mose Hansen: Med hensyn til det lovforslag, som er fremsat af venstre og de konservative, skal jeg på mit partis vegne give udtryk for, at vi ikke mener at kunne stemme for lovforslaget i den foreliggende form. Når vi ikke kan det, skyldes det følgende betragtninger:

Vi ønsker ganske vist at hjælpe de unge til at dygtiggøre sig til en indsats i kampen for tilværelsen, til at videreføre, højne og forbedre produktionen og til at skabe nye værdier, således at de unge, der nu får støtte, kan blive i stand til at bidrage til vort underhold senere hen. At alle unge skal støttes i deres bestræbelser for at dygtiggøre sig, er der vel almindelig enighed om, men enigheden hører op, når betingelserne for, hvordan dette skal ske, skal udformes.

Lovforslaget bygger på de to principper: skattelempelse for unge studerende og en lempelig beskatning for forældre, der yder støtte til studerende børn. Mit parti kan godt se, at der måske er et udækket behov for hjælp til skatteyderne med store indtægter, der har børn, som studerer, men mit parti kan ikke støtte dette lovforslag, da det efter vor opfattelse ikke tager hensyn til de mange unge, der ikke studerer, men gennemgår en uddannelse på anden måde, f. eks. dygtiggør sig i en faglig-praktisk uddannelse. Denne faglig-praktiske

uddannelse kan koste afsavn for de unge, der gennemgår den, men også deres forældre må ofte lide afsavn. Når de unge, der har gennemgået en faglig-praktisk uddannelse, senere skal gå ind i erhvervslivet, måske som selvstændige erhvervsdrivende, så har de brug for en økonomisk hjælp fra forældrene. Måske har de under deres uddannelse ved afsavn skabt et kapitalgrundlag til starten, men grundlaget for denne kapitalopsparing har været deres indkomst, der som regel ikke har været lempeligere beskattet end andre skatteyderes indkomster, og derfor mener vi altså ikke, at de unge studerendes indtægter skal beskattes lempeligere end andre unges. Forældres støtte til andre unge er ikke blevet og bliver heller ikke lempeligere beskattet. Derfor kan mit parti ikke tiltræde lovforslaget i den form, det har, men vil undlade at stemme.

Mit parti betragter den studerende ungdoms uddannelse som en indsats, der ydes som en investering i fremtiden, en investering i erhverv på linje med den, andre unge må præstere, og derfor kunne vi ønske, at der blev givet alle unge, der har behov for økonomisk hjælp, adgang til at opnå lån ud over de legatmidler, der er stillet til rådighed. Når de unge så til sin tid er færdige med studiet eller den faglig-praktiske uddannelse og indtjeningen kommer i gang, må der for deres vedkommende, i lighed med hvad der er tilfældet for andre ny-etablerede, gives skattelempelse ved afdrag på gæld, og det enten denne gæld er til ungdommens uddannelsesfond eller til andre. På denne måde mener mit parti at der bedre opnås en ligelig behandling af de unge, enten de nu studerer eller gennemgår en praktisk-faglig uddannelse.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker udvalget for den meget saglige drøftelse, som lovforslaget vedrørende ungdommens uddannelsesfond har været genstand for. Jeg takker også for de samråd, jeg har deltaget i, og jeg synes, at vi dér på mange måder har nærmet os hinanden. Jeg kan ikke betragte forholdet sådan, som jeg synes det ærede medlem hr. Henry Christensen begyndte med at lægge op til, nemlig at det skulle være udelukket, at vi ved yderligere forhand-

[Undervisningsministeren.]

linger mellem anden og tredje behandling kunne finde et grundlag, som vi kunne samles om. Jeg vil i hvert fald tilråde, at man gør et forsøg derpå. Det er ganske klart, at det ville være af stor værdi, om et lovforslag af denne karakter kunne gennemføres med tilslutning fra alle partier her i tinget. Jeg ved da også, at der i udvalget er gjort forsøg på at komme i forhandling om de punkter, der er principiel uenighed om, og jeg vil gerne tilråde, at man ved den nye udvalgsbehandling, som de to oppositionspartier har anmodet om, gør yderligere forsøg.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen siger, at vi hidtil har kunnet enes om denne lovgivning. Det er en meget optimistisk betragtning. Jeg har fra sidste gang, da vi vedtog en forhøjelse fra 13 mill. kr. til 19 mill. kr., ingen erindring om, at jeg fik tilslutning fra andre uden for regeringspartierne. Men det skal vi nu lade ligge; vi skal ikke uddybe modsætningerne, hvis vi skal gøre forsøg på at finde et forligsgrundlag ved sagens videre behandling.

Men hvad drejer uenigheden sig da om? Jeg forstår, at man stort set accepterer beløbene. Det er dog et meget væsentligt fremskridt i forhold til de drøftelser, vi havde sidste gang denne lov var til behandling, at man nu vil være villig til at acceptere de meget store beløb, vi er nået frem til. Spørgsmålet er derfor, om man ikke kan acceptere det princip, som ligger i det ændrede fordelingsgrundlag, og dér vil jeg gerne gøre opmærksom på, at man efter de meget grundige undersøgelser, der er foretaget på universitetet, er kommet til det resultat, at beløbene, hvis de skal være af nogen virkelig værdi for de studerende ved universitetet, i væsentlig grad må stilles til rådighed som legater. Når man yderligere ved denne undersøgelse er kommet til, at selv de beløb, så stærkt forøget de end er i forhold til, hvad vi råder over nu, kun vil gøre det muligt at give de studenter, hvis forældres indtægt ligger under 15 000 kr. eller deromkring, en støtte, som ikke tilnærmelsesvis dækker omkostningerne ved studiet, så synes jeg man må erkende, at for disse studerendes vedkommende må spørgsmålet om legater være meget afgørende. Jeg mener ikke, at man, som det også er

blevet sagt af andre talere her, skal hæfte sig ved denne 15 000 kr.s grænse. Den er et beregningsgrundlag, og der er mange andre kriterier, der må komme i betragtning, når man skal afveje, om støtte skal ydes. Selv om man går ud fra de 15 000 kr., bliver der ikke tilnærmelsesvis dækning for udgifterne for de pågældende gennem den foreslåede legatordning, og hvis disse unge på denne økonomiske baggrund skulle begynde deres studier med optagelse af lån, ville det afholde mange unge fra at påbegynde en uddannelse.

Jeg tror, at selv med de meget store beløb, der nu stilles til rådighed, må det, hvis vi skal fastholde de unge, der har evner og mulighed for at gennemføre et studium, erkendes, at de beløb, der stilles til rådighed som legatmidler, ingeniende er for store.

Jeg gør opmærksom på, at lån ikke er gratis for staten. Man kan ikke stille det op på den måde, at de penge, vi yder til legater, er forsvundet fra statskassen, og at lånene kommer tilbage igen; de kommer ikke tilbage med det fulde beløb; der er undervejs påløbet omkostninger af en meget anseelig størrelse, vel op til 40 pct. Derfor tror jeg man må erkende, at skal vi skabe en ordening, som kan give de unge fra ubemidlede hjem muligheder for at læse, så vil det være vanskeligt at komme bort fra legatbegrebet og legater af den størrelse, der nu er tale om.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen, og jeg tror også det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, nævnte, at man skulle åbne muligheder for lån til børn fra befolkningsgrupper, hvis indtægter var større. Det er en af de ting, jeg i hvert fald har været villig til at tale om. Jeg mener nemlig ikke, at man skal trække en bestemt grænse og sige: under 15 000 kr. eller mellem 15 000 og 20 000 kr. kan du få lån, og over 20 000 kr. kan du ingenting få. Jeg mener, at man først og fremmest må afveje den pågældende unges evner og muligheder for at gennemføre studiet, og så må man naturligvis fortrinsvis tage i betragtning ved stipendieordningen, at de ydes til de unge, der kommer fra hjem, hvor forældrene ikke har eller kun har ringe mulighed for at yde dem støtte; men man skal ikke klassificere dem efter sygekassegrænsen, som det er blevet

[Undervisningsministeren.]

nævnt; der er også andre afgørende hensyn at tage, når man skal afgøre, om støtten skal ydes som legater eller lån, og hvor store disse legater eller lån skal være.

Jeg vil altså tilråde, at man ikke udbyder modsætningerne for stærkt, men gør et forsøg på at finde en løsning mellem anden og tredje behandling.

Skatteforslaget skal jeg ikke sige noget om. Det vil finansministeren gøre nogle bemærkninger om.

Når venstre og de konservative som et hovedpunkt i deres standpunkt imod flertalsindstillingen om et nyt stk. 3 til § 1 anfører, at man tager nye områder op med de 4 mill. kr. til legater som en forudsordning til unge, der går i 8. eller 9. klasse eller i realskolen, så synes jeg ikke dette er tilstrækkeligt grundlag til at afvise forslaget. Det er rigtigt, at det er noget nyt, men det er for så vidt ikke mere nyt, end at adskillige kommuner giver sådanne legater, når særlige forhold taler derfor, og enhver kan sige sig selv, at med det beløb, der foreslås stillet til rådighed, vil det kun blive under ganske særlige omstændigheder, at legater kan ydes. Forslaget vil gøre det muligt i ganske særlige tilfælde at yde unge i disse aldersgrupper en støtte, så de er i stand til at gennemføre en videregående undervisning, hvad de måske ikke ellers ville være i stand til. Derfor tror jeg man skal gøre dette forsøg, og jeg henstiller også, at man, når man skal gøre forsøg på at finde en løsning, ikke afviser dette forsøg.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen var skuffet over, at vi ikke havde fået de oplysninger fra Norge og Sverige, som man har ønsket at få. Det er jeg også. Vi har i undervisningsministeriet gjort ihærdige bestræbelser for at få disse oplysninger, men jeg skal love at gøre en sidste anstrengelse og sætte mig i forbindelse med de øverste myndigheder i de to lande for at se, om det er muligt at få de oplysninger, der er spurgt efter, inden disse to lovforslag er færdigbehandlet. Jeg ved ikke, hvor meget de kan sige os om dette, men under alle omstændigheder mener jeg, at udvalget skal have mulighed for at få disse oplysninger, hvis man kan skaffe dem til

veje, hvad jeg håber man kan, inden vi slutter af.

Jeg takker for den saglige måde, spørgsmålet i det hele taget er behandlet på, og for den velvilje over for ungdommens uddannelse, som er kommet til udtryk fra alle partier, og jeg henstiller, at man endnu en gang overvejer, om man ikke kan give afkald på visse principper, som jeg ikke synes er af så stor reel værdi, for at få en fælles vedtagelse af denne vigtige reform.

Finansministeren (Kjeld Philip): Gennem de ændringer, der er foretaget i vor skattelovgivning i den samling, der nu snart er ved at slutte, er der sket visse forenklinger. En af de vigtigste er, at vi er kommet bort fra børnefradrag og over til børnetilskud. Det må derfor forekomme lidt ejendommeligt, at oppositionen nu vil om ikke just genindføre børnefradragene, så dog indføre noget, der minder derom, i form af hvad man måske kunne kalde ungdomsparagraffen. Jeg skal imidlertid ikke her komme ind på nogen længere modargumentation imod de ændringer, der er foreslået af de to store oppositionspartier; modargumenterne findes i ret stort omfang i den gule betænkning og er blevet refereret allerede ved første behandling. Jeg vil imidlertid gerne specielt understrege de vanskeligheder med hensyn til kontrol, der måtte være ved en gennemførelse af oppositionens forslag. Der kan være problemer med hensyn til, om de pågældende overhovedet er effektivt studerende; her forstår jeg på det ærede medlem hr. Henry Christensen, at han ikke anser dette problem for særlig stort. Men derudover er det spørgsmålet om kontrol med, at den pågældende gave overhovedet er ydet. Medens der ikke kan være nogen som helst tvivl om, i hvilke tilfælde der er ydet noget fra ungdommens uddannelsesfond til den studerende, kan der meget vel komme til at herske tvivl om, hvorvidt der er ydet noget fra forældrene til den unge. Der er jo ikke noget i vejen for, at forældrene og den unge er blevet enige om at meddele, at der er ydet en gave på 3 000 kr., medens dette måske faktisk ikke har fundet sted. Vi må se i øjnene, at menneskene ikke er så gode, som de burde være.

[Finansministeren.]

Nu vil det ærede medlem måske over for mig fremhæve, at dersom der ikke er anden indkomst, må man regne med, at der i alt fald medgår 3 000 kr. til et menneskes underhold. Herom kan vi nemt være enige, men der kan foreligge tilfælde, hvor der f. eks. er 4 000 kr.s arbejdsindkomst og derudover er ydet 3 000 kr. i gave, og sådanne tilfælde vil det være yderst vanskeligt at føre kontrol med. Det må altid være meget betænkeligt i skattelovgivningen at indføre regler, om hvilke det gælder, at de er yderst vanskelige at kontrollere, nemlig om det afgørende faktum eksisterer. Det vigtigste i mine øjne må være, at der nu gennem den betydelige udvidelse, der finder sted af ungdommens uddannelsesfond, og gennem de tilsagn, jeg forstår der er blevet givet om, at man ikke skal tage disse indkomstgrænser alt for nøje, åbnes mulighed for store kredse af befolkningen, derunder også de noget bedre stillede, for at få ydelser gennem denne fond.

Henry Christensen: Jeg vil gerne takke den højtærede undervisningsminister, fordi han tilsluttede sig ønsket om, at der måske kunne skabes et nyt grundlag for yderligere forhandlinger mellem anden og tredje behandling med henblik på, at der så kunne opnås enighed. Jeg vil på mit partis vegne gerne give tilslutning til et nyt forsøg på dette område. Vi vil afgjort meget gerne nå frem til enighed, så hvis der ligger realiteter, ligger virkelig vilje bagved fra regeringspartiernes side til ikke bare at hævde magt, men også at realitetsforhandle, vil jeg meget gerne udtrykke vor vilje til at gå ind i en sådan forhandling.

Jeg vil gerne gøre et par enkelte bemærkninger til de kommentarer, den højtærede undervisningsminister fremsatte, specielt med henblik på problemet om at lade en større del af den støtte, der skal ydes, blive ydet som lån. Her siger den højtærede undervisningsminister, at i den gule betænkning fremhæver universiteterne, at hvis beløbene virkelig skal være effektive, må de i så stort et omfang som foreslået stilles til rådighed som legater. Hertil må jeg sige, at det er ikke nok, at universiteterne og den gule betænkning siger det.

Vi i det høje ting har en selvstændig pligt til at foretage en vurdering af, hvorvidt vi nu over for den opgave, der skal løses, over for spørgsmålet om rimelige forhold til andre grupper og andre unge i befolkningen, anser foranstaltningen for nødvendig. Jeg har måske nævnt synspunktet før, men vil gerne understrege det igen med et eksempel, der måske lidt stærkt fremhæver vort synspunkt, men som jeg gerne ville have undervisningsministerens mening om: kan den højtærede minister for alvor mene, at ordningen kan være rimelig, også når den kommer til at gælde den lange række af uddannelser, der fører til langt de største og omgående store indkomster for dem, der gennemgår uddannelsen? Det mener jeg ikke man med rimelighed kan sige. Jeg mener, at man fuldt ud kan sige med hensyn til de grupper, som opnår disse omgående store indkomster, at de lige så fuldt som et meget stort antal andre unge måtte modtage, hvis de skal have hjælp fra det offentlige, en større del af denne hjælp som lån end som legater.

Jeg ville gerne, om man under de forhandlinger, der føres mellem anden og tredje behandling, kunne stramme nogle udtalelser i betænkningen, der understregede det synspunkt.

Når den højtærede undervisningsminister imod lånene så vil sige, at de ikke er gratis, for omkostningerne ved dem løber op til omkring 40 pct., ja, så er det ikke således, at det er omkostningerne ved lånene, der løber op til 40 pct. sammenlignet med legater. Det er kun, hvis man siger, at ved lånene skal der også regnes med en mistet renteindtægt, man kommer op på disse 40 pct. Det er naturligvis ikke det rigtige sammenligningsgrundlag. Det kan være rimeligt, hvis man vil sammenligne lån med og uden renter, men ikke når man sammenligner med legater.

Jeg takker for tilsagnet om, at undervisningsministeren vil gøre et nyt forsøg på at få oplysninger frem fra Norge og Sverige.

Til slut vil jeg til undervisningsministeren om spørgsmålet om 8. og 9. klasserne gøre en enkelt bemærkning. Jeg er også klar over, at der er en del kommuner, der træder hjælpende til i enkelte tilfælde, men virkningen er en helt anden, når man kobler en voldsom refusionsordning fra statens side

[Henry Christensen.]

til på 75 pct. For så vil det nemlig gå sådan, hvilket det ærede medlem hr. Morten Lange i øvrigt også tilsluttede sig, at det vil være en start til en voldsom udvikling. Trangen til udnyttelse af disse refusionsmuligheder vil vokse; den ene kommune vil ikke stå tilbage for den anden med hensyn til at få sin andel. Der vil derfor meget let opstå et pres her, som jeg ikke tror kan være rimeligt og godt, og derfor tror jeg, det er en forkert form, man vælger, og at man havde stået sig ved at ville forhandle herom på anden vis.

Den højtærede finansminister havde to argumenter mod det skatteforslag, vi har fremsat, og de angik spørgsmålet om kontrol. Det ene gik ud på, at det ikke var let at afgøre, hvem der var effektivt studerende. Det er det samme kontrolspørgsmål, vi står over for, når det drejer sig om direkte uddeling af statens midler gennem stipendier og lån. Når man derfor accepterer kontrollen som tilstrækkelig på det ene område, kan den naturligvis sagtens være tilstrækkelig på et andet område, hvor omfanget af kontrollen ikke er så stort. Jeg tror altså ikke, at man her kan anføre tilstrækkelig saglige indvendinger.

Det andet kontrolsynspunkt, den højtærede finansminister fremførte, var: ja vel, der kan sikkert snydes og svindles med disse ting, for hvem siger nu, at der virkelig er ydet sådanne beløb fra forældrene til de unge som angivet i selvangivelserne? Det problem tror jeg også vi meget let kunne klare. Den højtærede finansminister sagde, at han måtte give mig ret i, at havde den unge kun indtægter fra sine forældre, var der formentlig ikke noget problem, men havde han f. eks. 4 000 kr. i arbejdsindtægt, var det ikke sikkert, at han f. eks. havde fået 3 000 kr. af forældrene. Også det kunne vi såmænd nok have klaret, hvis den højtærede finansminister ville have forhandlet.

Vi kunne bl. a. have fået en regel om, at det kun måtte dreje sig om beløb på indtil

3 000 kr. som tilskud til de unge, når de ikke havde indkomst på over 1 500 kr. f. eks. Så var beløbet begrænset til de 4 500 kr., der var udgangspunktet i den gule betænkning. Vi kunne såmænd også her sagtens have fundet veje til forhandling om det. Jeg håber, at den højtærede undervisningsministers gode vilje, som jeg føler mig helt overbevist om, også må omsætte sig i evne hos regeringspartierne til at kunne realitetsforhandle mellem anden og tredje behandling.

Ninn-Hansen: Jeg går ud fra, at den højtærede undervisningsministers tilsagn om en forhandling også omfatter den højtærede finansministers område. Den højtærede finansminister har sagt, at han ikke synes om vort forslag, der minder om børnefradraget. Jeg gør opmærksom på, at vi har søgt at muliggøre en ordning, der kunne minde om børnetilskud, og på det grundlag vil vi gerne forhandle. Jeg glæder mig over, at alle er på flugt fra indtægtsgrænsen på de 15 000 kr.; så når vi nok et resultat her.

Med hensyn til spørgsmålet legater eller lån havde den højtærede undervisningsminister i og for sig kun ét argument for sit lovforslag, nemlig undersøgelsen på universitetet. Nu omfatter ungdommens uddannelsesfond jo mange andre end studerende ved universitetet, og den højtærede undervisningsminister kunne vel i det hele taget ikke anvende det argument, medmindre han ville tilføje, at når universitetet var nået til et resultat efter en undersøgelse, måtte dette resultat være det rigtige, men det er vel egentlig ikke sådan, at den højtærede undervisningsminister mener, at universitetet altid har ret?

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Når jeg har støttet tanken om yderligere forhandling, gjaldt det ikke skatteforslaget. Det vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, for at der ikke skal være nogen misforståelse.

[Undervisningsministeren.]

Det er afvist. Det mente jeg vi havde taget afsked med nu. Det, jeg mente man skulle søge forhandling om, var det, der er foreslået vedrørende uddannelsesfonden.

Jeg mener i øvrigt også, at de grupper af unge studerende, der med sikkerhed kan gå ud til en stilling, skal man i særlig grad tænke på, når man yder lån under de sidste års studier; det vil der i høj grad blive brug for. Legaterne vil slet ikke slå til, selv ikke til de begyndende studenter læsning, og heller ikke til de allerdårligst stillede, i hvert fald ikke med de beløb, vi har til rådighed nu. Der skal anvendes et betydeligt beløb som lån, naturligvis fortrinsvis til de elever, der har sikkerhed for at gå ud til en stilling. Hvis man skulle gå højere op og også yde lån til unge, hvis forældres indkomst er af en anden størrelsesorden end de indkomster, vi her har opereret med, synes jeg også, man i så fald måtte overveje at stille flere penge til rådighed til lånene. Det skal ikke gå ud over de grupper, vi her har beskæftiget os med.

Jeg synes, at de undersøgelser, der er foretaget på universitetet, er meget grundige og saglige, og jeg kan sige til det ærede medlem hr. Søgaard, at ministeriet vil søge foretaget en tilsvarende undersøgelse for den del af de unge, der ikke er universitetsuddannede. Jeg vil sige til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, at den gruppe af unge, der står uden for universitetsuddannelsen, i højere grad vil have brug for legater end de universitetsuddannede. Det vil formentlig føre til, at hvis der skal gennemføres yderligere foranstaltninger, må man til den tid stille et forholdsvis større beløb til rådighed til unge uden universitetsuddannelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 90 stemmer mod 68; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges med 89 stemmer mod 66; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§ 1, således ændret, og §§ 2-5 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Om skattelempler til fremme af uddannelsen) [af Ninn-Hansen m. fl.].

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om hjemmeværnet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1763, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 821).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Frode Jakobsen: Forslaget til en ny hjemmeværnslov har nu været gennem en grundig udvalgsbehandling, og som det fremgik af første behandling, er der to problemkomplekser, som har stået i for-